

Motion till riksdagen

1989/90:N407

av Martin Olsson och Sigge Godin (c, fp)

Utlokalisering av delar av Vattenfalls
huvudkontor, m. m.

Delar av Vattenfalls huvudkontor bör som vi framhållit i tidigare motioner omlokaliseras från stockholmsområdet till Västernorrland. Till detta läns inland bör dessutom Vattenfalls utveckling av biobränsle för värmekraftsproduktion med fördel kunna förläggas. Båda lokaliseringarna skulle vara mycket lämpliga i Västernorrland med hänsyn till de goda naturliga förutsättningarna. Eftersom Västernorrland är det län som haft den svagaste befolkningsutvecklingen under 80- talet – 1989 inbegripet – är det nödvändigt att lokalisera mer statlig verksamhet till detta län. De förslag vi framför i denna motion är exempel på viktiga åtgärder som – tillsammans med andra insatser – skulle möjliggöra för Västernorrland att få del av motsvarande utveckling som de flesta andra län haft.

Upprepade motionskrav

Vid de tre senaste riksmötena har vi båda stått bakom motioner med krav på utredning och förslag om omlokalisering av statens vattenfallsverks huvudkontor med cirka 2 000 anställda eller delar av huvudkontoret till Västernorrlands län. Motionerna har tyvärr avslagits (NU 1986/87:34, NU 1987/88:41 och 1988/89:NU30) av riksdagsmajoriteten. Det finns anledning att erinra om att vid den första omröstningen i kammaren vid 1987/88 års riksmöte blev röstresultatet oavgjort mellan utskottsmajoritetens (s och vpk) avslagsyrkande och reservationen (m, fp och c) för bifall till motionen. Hade alla i omröstningen deltagande riksdagsledamöter från Västernorrland stött reservationen hade den segrat.

Bakgrunden till motionerna har främst varit Västernorrlands läns fleråriga mycket negativa befolkningsutveckling och därav föranledda behov av betydande ökning av antalet arbetstillfällen genom en större omlokalisering av statlig verksamhet till länet.

Vad gäller utlokaliseringar av delar av Vattenfalls huvudkontor vill vi erinra om att inom ramen för regeringens Bergslagspaket och satsningar på Norrbottens län sker utlokaliseringar av 100 tjänster till Ludvika och 70 tjänster till Luleå. I det första fallet gäller det enheten för projektering av vattenkraftsanläggningar jämte hus- och industribyggnader. I det senare fallet är det enheterna för byggnadsentreprenadverksamhet och central ADB-behandling. Däremot har några motsvarande lokaliseringar till Västernorr-

lands län ej aktualiserats av regeringen eller av Vattenfalls styrelse. Det enda som berör Västernorrland i detta fall är att dit sker – liksom till övriga region- och distriktskontor – viss mycket begränsad överföring av verksamheter från huvudkontoret.

Insatser krävs för att vända utvecklingen i Västernorrland

Befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i Västernorrlands län är mycket oroande. Under 80-talet har länets befolkning minskat med mer än 7 000 personer. Västernorrland var det enda län som minskade sin befolkning 1988. Under 1989 har samtliga län ökat sin befolkning, men Västernorrland hade den relativt sett minsta ökningen av alla län. När 80-talet nu är slut kan tyvärr konstateras att Västernorrlands län haft den största befolkningsminskningen av alla län.

Prognoserna för sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen pekar tyvärr mot en fortsatt mycket negativ utveckling.

Den hittillsvarande utvecklingen, den aktuella situationen och prognoserna för framtiden visar klart att det behövs speciella satsningar på och lokaliseringar till länet för att den negativa utvecklingen skall brytas. Länetes näringsliv och den nuvarande offentliga sektorn torde nämligen inte expandera så att det räcker för att vända utvecklingen.

Under 70-talet skedde omlokaliseringar av statlig verksamhet från Stockholmsområdet till olika delar av landet, bl.a. Sundsvall. Dessa omlokaliseringar har varit synnerligen värdefulla för sysselsättningen och för en vidgning av arbetsmarknaden på de orter dit de förlagts. Men eftersom dessa typer av offentlig verksamhet närmast skall minska antalet anställda ger de numera, åtminstone i Västernorrland, inga tillskott till sysselsättning.

Trots Västernorrlands stora behov av nya statliga verksamheter har de flesta aktuella och möjliga lokaliseringar under senare år gått till andra – inte lika hårt drabbade – län.

Förutom generella regionalpolitiska åtgärder som gynnar näringsliv, sysselsättning och boende i bl.a. Västernorrland fordras speciella och stora satsningar på Västernorrland, exempelvis lokalisering av betydande samhällelig verksamhet.

Flytta delar av Vattenfalls huvudkontor till Västernorrland

Vattenfalls verksamhet är av naturliga skäl spridd över olika delar av vårt land och huvuddelen av vattenkraftverken finns i norra Sverige. Vattenfalls spridning av verksamheten kan ungefär jämföras med domänverket vars huvudkontor under 70-talet omlokalisades till Borlänge och därigenom kom att förläggas så att säga närmare sin verksamhet.

Även LKAB:s huvudkontor flyttades för en del år sedan från Stockholm till Luleå.

Av statliga affärsdrivande verksamheter är domänverket och LKAB goda exempel på att huvudkontor för sådana verksamheter med fördel kan flyttas från Stockholm till ort i den del av landet där huvuddelen av verksamheten bedrivs.

Enligt vår mening bör förutsättningarna provas för att åtminstone omlokalisera delar av Vattenfalls huvudkontor till Västernorrlands län.

Vi vill här anknyta till de inledningsvis nämnda omlokaliseringarna av vissa enheter till Ludvika och Luleå.

Dessa beslut visar att det är möjligt att utlokalisera vissa enheter från Vattenfalls huvudkontor om den politiska viljan finns. Dessa utlokaliseringar har ansetts ge möjligheter att förena regional satsning med utveckling och förnyelse av Vattenfalls verksamheter.

Vi är övertygade om att motsvarande positiva utveckling skulle kunna möjliggöras om ett beslut skulle fattas om lokaliseringar till Västernorrlands län.

Vad gäller Vattenfalls verksamhet vill vi påpeka att omfattande investeringar i ombyggnader av befintliga kraftstationer beräknas ske i mellersta Norrland under den kommande 10-årsperioden.

Vi anser således att förutsättningarna för och lämpligheten av att till Västernorrland flytta delar av Vattenfalls huvudkontor bör utredas.

Etablering av biobränsleutvecklingsenhet i Västernorrlands inland

Användning av trädbränslen i form av toppar, kvistar och annat virke som lämnas kvar vid avverkningsarna bedöms kunna ökas i hög grad utan att vi kommer i konflikt med ett miljöanpassat skogsbruk eller äventyrar skogsindustrins råvaruförsörjning.

Vattenfall bedriver enligt sin årsskrift för 1989 "Energi och framtid" utvecklingsarbete inom detta område bland annat tillsammans med Södra skogsägarna. Trädbränsleanvändningen anses komma att kunna svara mot flera av de krav som ställs på kärnkraftens ersättare: att den skall vara inhemsk, förnybar och inte medföra nettotillskott av koldioxid till atmosfären vid förbränning.

Möjligheterna att utnyttja bioråvara, främst trädbränsle, för värmekraftsproduktion borde enligt vår mening närmare undersökas. Västernorrlands inland bör ha mycket goda förutsättningar för en sådan utvecklingsverksamhet. Där finns förutom stora skogstillgångar även utbildningsanstalter för skogsbruket. Dessutom har Vattenfall genom vattenkraften verksamheter inom området.

Som länsstyrelsen i Västernorrland framhöll i sitt remissyttrande över regionalpolitiska kommitténs slutbetänkande skulle effekterna av en utvecklad biobränsleanvändning betyda mycket för gles- och landsbygd genom att den kan utgöra ett komplement till befintlig sysselsättning och underlag för nya verksamheter. Vattenfalls utvecklingsåtgärder på biobränsleområdet bör ha en stark förankring i berörda regioner.

Som vi nämnt har Västernorrlands län haft en mycket negativ befolkningsutveckling under 80-talet. Detta gäller särskilt länets inlandskommuner och i högsta grad deras glesbygdsområden. Behovet av tillskott av nya verksamheter till dessa områden är därför synnerligen stort.

Mot bakgrund av de goda förutsättningarna och med hänsyn till det stora behovet av tillskott av verksamheter i Västernorrlands inlandskommuner vill vi föreslå att riksdagen uttalar sig genom ett tillkännagivande till regeringen för att Vattenfall bör etablera en verksamhet för biobränsleutveckling i Västernorrlands läns inland.

Goda förutsättningar för lokaliseringar till Västernorrland

Mot. 1989/90
N407

Som särskilda skäl för lokalisering till Västernorrland av såväl delar av Vattenfalls huvudkontor som biobränsleutvecklingsverksamhet vill vi sammanfattningsvis ange att

- den mycket negativa befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i Västernorrlands län måste brytas
- en stor del av Vattenfalls verksamhet ligger i norra Sverige
- Vattenfall torde investera i ombyggnader i många vattenkraftverk i mellersta Norrland under de närmaste åren
- Vattenfalls regionkontor för mellersta Norrland ligger i Sundsvall
- Västernorrland ligger centralt – mitt i Sverige
- erfarenheterna av gjorda omlokaliseringar till länet är mycket goda
- särskilt Sundsvallsområdet har goda kommunikationer till de flesta delar av landet
- särskilt i Sundsvall finns kvalificerade konsulter och god kompetens inom för Vattenfall viktiga områden
- Västernorrlands läns inland med stora skogstillgångar och genom skogsutbildningsverksamheter har synnerligen goda förutsättningar för biobränsleutveckling.

Det kan nämnas att Svenska Cellulosa AB, SCA, ett av vårt lands största skogsföretag, har sitt huvudkontor i Sundsvall. SCA har förutom skog och skogsindustri även en omfattande kraftindustriell verksamhet genom dotterbolaget BÅKAB.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att lämna förslag till omlokalisering av delar av statens vattenfallsverks huvudkontor till Västernorrland,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om etablering i Västernorrlands inland av biobränsleutveckling inom statens vattenfallsverk.

Stockholm den 16 januari 1990

Martin Olsson(c)

Sigge Godin (fp)